

Monumentnummer*: 523898

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 15 april 2002
Kadaster deel/nr 82884/197

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Andelst Overbetuwe Gelderland

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Valburg	H			1690
Valburg	H			1410

Omschrijving**

Omschrijving

De HERENBOERDERIJ (A) is uitgelegd op een samengestelde plattegrond, met als hoofdvormen een door de aaneengesloten schuren gevormde rechthoek en een ten opzichte hiervan verschoven vierkant grondplan van het voorhuis. Dit zal ter bevordering van de duidelijkheid van de beschrijving, als bouwvolume gescheiden worden van de schuren.

Het in baksteen opgetrokken (kruisverband), twee bouwlagen tellende voorhuis met souterrain en zolderverdieping, bezit op de met de schuren aangrenzende gevel na, symmetrisch ingedeelde gevels. De voor- en achterzijde bevatten drie beluikte vensterassen; de rechter zijgevel met serre aan de straatzijde, telt er vier. Alleen in de voorgevel bestaan de vensters uit gekoppelde schuiframen met ten dele aanwezig oorspronkelijk, imitatie glas in lood gevulde bovenlichten. De op de bovenlichten aansluitende segmentboogvormige togen zijn voorzien van gepleisterde sluitstenen. De ramen rusten op gecementeerde lekdorpels waarbij alleen de vensters in de eerste bouwlaag boven een gepleisterde opengewerkte sierlijst met uitzwenkende zijden zijn geplaatst. De kelderramen bestaan uit stolpramen, met uitzondering van die in de voorgevel die evenals de hier voorkomende ramen, gekoppelde draairamen betreffen. Het afgeplatte omlopende schilddak dat is belegd met gesmoorde Tuile du Nordpannen bezit een dakkapel en enkele dakraampjes. De dakschilden zijn op de hoekkepers van loodslabben voorzien en watert via een bakgoot af.

De gepleisterde licht risalerende centrale as van de VOORGEVEL die door een fronton in het dakschild wordt bekroond bevat de inpandige deurpartij. Een hardstenen trap met borstwering leidt naar het betegelde rondboogvormige portiek met paneel-

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

vleugeldeuren. Deze, met een gecanneleerde naald uitgeruste deuren, zijn rijk uitgevoerd met diamantkoppen, consoles en frontonmotieven. Gescheiden door een kalf bevindt zich erboven een, evenals de deurruiten voorzien van een decoratief rooster, getoogd bovenlicht. Even onder de geprofileerde cordonlijst boven de portiek is een stichtingssteen aanwezig: 'GEBOUWD IN 1891 DOOR / D.N. TAP EN J.D. TAP'.

De LINKER ZIJGEVEL van het voorhuis wordt deels in beslag genomen door de aangrenzende schuur met platgedekte eenlaags uitbouw. De gevel bevat rechts per bouwlaag een aan de voorgevel identiek raam. Verder komen er twee rondvensters met ijzeren (kantel)margrietramen voor, gevat in een rollaag. Geheel links bevindt zich een tweeruits getoogd raampje. Voor het overige is de gevel blind uitgevoerd.

De ACHTERGEVEL is als in het inleidende gedeelte op de beschrijving van het voorhuis beschreven. De RECHTER ZIJGEVEL wordt gedomineerd door een in grondplan rechthoekige tot serre verbouwde veranda in het midden van de gevel. De serre op gecementeerde plint bevat drie vensterstroken (door vier ijzeren kolommen met kapiteeltjes ingedeeld) aan de voorzijde en is een vensterstroken diep. Elke vensterstrook bevat een gekoppeld raam met glas in lood bovenlicht waarin twee cirkels in elkaar grijpen. Alleen boven de (schuif)deur zijn deze als twee volledige cirkels uitgevoerd. Boven de met shingles belegde dakschilden van de serre sluit een met zink belegd balkon aan waarvan de ijzeren borstwering ten tijde van de opname ontbrak maar wordt teruggeplaatst en in vorm identiek is als die voorkomt in de serre. Twee schuifdeuren op de verdieping geven toegang tot dit balkon. In het dakschild komt een rijk uitgevoerde dakkapel, waarin een stolpraam, met fronton voor met ter weerszijden een lage geprofileerde borstwering.

De aangrenzende eveneens in baksteen opgetrokken (kruisverband) vier schuren (overwegend gedekt met gesmoorde oud Hollandse pan) wijzen met hun VOORGEVEL naar de straatzijde. Opmerkelijk is het verschil in nokhoogte van de zadeldaken, het doorgetrokken dakschild van de rechter schuur (1928), alsook het verspringen van de vloerniveau's, door schotelankers zichtbaar gemaakt. De indeling van drie van de vier gevels is nagenoeg identiek. Boven een omlopende gecementeerde plint bevinden zich twee rondboogvensters door een gepleisterde boog afgesloten, voorzien van meerruits raam met vorktracering. In de geveltop komt, gepaard, een kleinere variant van dit venster voor. Achter het schijnsant in de kruin van de windveren, die alleen bij de meest rechtse ontbreekt, komen alleen bij de twee linker schuren een rondraampje voor. De linker schuur bezit ter weerszijden van de twee rondramen een rondvenster (met acht roeden vanuit het hart) dat zich alleen aan de linkerzijde van de meest rechtse schuur herhaalt. In de geveltop komt een identiek gepaard, eerder beschreven venster met vorktracering voor. Deze a-symmetrische gevel heeft geheel recht nog een klein rondboogvormig venster.

De LINKER ZIJGEVEL wordt gevormd door een laags platgedekte aanbouw die als tussenlid en gedeeltelijk koetshuis dienst doet. Links komen drie segmentboogvormige vensters met steens strek voor waarin een meerruits stalraampje. De oorspronkelijke schuifdeuren zijn evenals de kleine getoogde en opgeklampte deur rechts uitgevoerd met kraalprofiel delen. In de hoek met het voorhuis bevinden zich een 2x(1+2)-ruits schuifraam (waskeuken) en recht afgesloten deur.

De ACHTERGEVEL van de schuren vertoont, met uitzondering van de schijnsant en makelaars, meer onderlinge verschillen dan de voorgevel. De linker schuur (die deels met asbestgolfplaten is gedekt) bevat een getoogde deur met daarnaast een half rond afgesloten mestdeur onder een steense strek. In de geveltop komen twee luiken voor. De schuur links van de twee in het midden gelegen schuren, heeft in de linkerzijde van de uit hergebruikt materiaal opgetrokken gevel rechts naast de teruggeplaatste deeldeuren onder een korfboog, een kleine staldeur. De geveltop is bezet met een roosvenster. De gevel van de schuur rechts hiervan (voormalige mestvaalt) bevat uit helften bestaande deeldeuren onder 1½ steense strek die wordt door gietijzeren (dageraad)stalraampjes worden

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

geflankeerd. Links komt een identieke staldeur voor als in de linker schuur. Onder het halfronde raampje in de top komt een zolderluik voor. De rechtse schuur bezit naar achter geplaatste deeldeuren (kraalschroten) met moderne middeler en aanwezige schampstenen in de dagkanten van de opening. Deze wordt korfboogvormig met een 1½ steense strek beëindigd. Ter weerszijden van de deuren komt een klein vierruits raampje en staldeurtjes voor waarvan de rechter is vervangen door een schuifdeur. Een roosvenster in de top sluit de gevel af. De gevel van de platgedekte aanbouw wordt in beslag genomen door rechtgesloten, dubbele opgeklampte deuren, bestaand uit kraalprofiel delen.

De RECHTER ZIJGEVEL die grenst aan een smalle sloot langs het perceel, telt drie ijzeren meerruits raampjes met vorktracering en naar rechts een stalraampje van het type dageraad.

Het INTERIEUR van het voorhuis verkeert in een in hoge mate oorspronkelijke staat en bezit enkele waardevolle interieuronderdelen zoals (rijk) geornamenteerde stucplafonds op beide verdiepingen en in de centrale hal en overloop. Ook de paneeldeuren en marmeren schouwen zijn aanwezig evenals de binnenklapluiken en niervormige vensterbanken. De ruimtelijke indeling is door de verwijdering van een (dienstbode)trap in de vergrote keuken maar nauwelijks aangetast. De wijziging van veranda tot serre (in ieder geval voor WO II) doet geen enkele afbreuk: het paar dichte en gesloten schuifdeuren zijn nog aanwezig. Op de taszolder voor koren bevindt zich een oorspronkelijke houten hijswiel; in de waskeuken oorspronkelijke pomp, hardstenen gootsteen en trap met borstwering. In de kelder komen troggewelven voor.

Het interieur van de schuren heeft, in het licht van de gebruiksfunctie, meer overigens toelaatbare wijzigingen ondergaan. Hoofdzakelijk is er sprake van ankerbalkgebinten. De meest rechtse schuur (paardestal, maar koeiestalling is verdwenen) bezit vijf spanten op gemetselde poeren, telt 6 gebintvakken (met telmerken) en een lemen vloer. Op de mestvaalt links, zijn aan beide zijden de mestluiken gespaard. De schuur links hiervan bevat oudere, hergebruikte spanten.

Waardering

- Van architectuurhistorisch belang als voorbeeld van een goed en gaaf bewaarde herenboerderij met een voorhuis met stedelijke allure in eclectische stijl met overwegend neo-classicistische invloeden.
- Van stedenbouwkundig belang vanwege zijn ligging aan de Tielsestraat en de ensemblewaarde van de samenstellende onderdelen.
- Van cultuurhistorisch belang vanwege de oorsprong van de boerderij daterend uit 1891. De verschijningsvorm van met name het voorhuis getuigt van een oriëntatie zowel in vorm als in status op de stedelijke architectuur van die tijd.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Boerderij(M1)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument